

vező, grafikus és a kivitelező szakember összedolgozása. — Ezek azok az irányelvek, melyek ma is épp oly indokoltak, mint majd két évtized előtt és amelyek mellett még sokáig ki fog tartani a tipográfia.

Természetesen eltérés ezektől az elvektől ép elég akad a mindennapos nyomtatvány-termelésben, aminthogy rengeteg épület is készül napjainkban minden stílus és célszerűség hiányában. Ezek azonban csupán szórvány-jelenségek, melyek kivételek és csak a haladás szabályát erősítik. Ebből a szempontból feltűnő még az eddig vezetőszeret játszó német grafika változása az utóbbi években. Németországban u. i. az új tipográfia a fentiekén kívül még két különleges irányelvet hozott létre annak idején: a gótikus betűk és a nagy kezdőbetűk mellőzését, mindkettőt a nehéz olvashatóság és a racionalizálás miatt. Most a 'gleichschaltolt' német grafika nacionalista mámorában ismét visszatér a gót betűhöz és a nagybetűk használatához. (—r —ó)

A MAI OLASZ VEZETŐK SZOCIALIS EREDETE. Az *American Political Science Review* hasábjain érdekes tanulmány jelent meg a mai olasz állam vezetőférfiainak szociális eredetéről. A tanulmány jó példa arra, hogy az egyes politikai tünetsoportok hogyan közelíthetők meg a tudomány eszközeivel.

A szerzők (*Harold Lasswell* és *Renro Sereno*) az említett kérdéssel kapcsolatban két csoportot különböztetnek meg. Az egyik csoportba tartoznak a felfelé ivelő, a mai olasz rendszert kifejező szervek és intézmények, a másodikba viszont azok, melyek a múltat és így a hanyatlást reprezentálják. Kutatásuk a következő összeállítást eredményezte:

I. A felfelé ivelő szervek és intézmények. Munkás Kispolg. Pénzariszt. Szül. ariszt.

Kormány	0	12	7	2
Nagytanács	0	7	1	1
Párt, végrehajtóbizottság	0	6	0	1
Tartományi párttitkárok	3	50	9	4
Szindikátusok főtisztviselői	0	10	1	1
Földmunkás szindikátus titkárok	0	53	0	0
Ipari munkásszindikátus titkárok	0	51	0	0
Keresk. alk. szind. titkárok	4	39	0	0
Munkaadók	0	26	12	5

II. A hanyatló intézmények.

Szenátus	3	87	54	46
Kamara	16	93	50	28
Allamtitkárok	0	6	3	7
Polgármesterek	3	5	18	32

A táblázat szerint a mai olasz vezetőférfiak szinte kizárólag a kispolgárság soraiból kerültek ki. Ezzel szemben a hanyatló intézmények körében a kispolgárság — kisebbség, itt a pénzarisztokrácia és a születési arisztokrácia dominál. A munkásosztály egyik csoportban sem játszik szerepet.

Ugyancsak érdekes képet nyújt a mai olasz vezetők eredeti foglalkozásának kivizsgálása. A hanyatló intézmények összetétele ebből a szempontból meglehetősen heterogén. A szenátus 190 tagja közül 8 mérnök, 4 vegyész, 10 orvos, 20 katona, 32 arisztokrata, illetve tábornok, 10 üzletember, 15 szellemi munkás, 18 újságíró s 73 ügyvéd és bíró található. A felfelé ivelő intézmények vezető körének összetétele sokkal egyszerűbb. Kevés kivétellel valamennyi politikai szervező és agitátor volt. Az idevonatkozó kimutatásból kiderül, hogy a jogászok (ügyvédek és bírák) megőrizték pozícióikat az új rendszerben is, a tanárok viszont kiküszöbölődtek, jóllehet azelőtt például Olaszország mi-

niszterelnökei 85 százalékban egyetemi tanárok voltak. A vezetők körében számos olyan volt katonatisz szerepel, akik nem tudtak alkalmazkodni a polgári élethez. (Márk Viktor.)

A NAGYVÁROSOK FEJLŐDÉSE OROSZORSZÁGBAN. Az új Oroszország gazdasági fellendülése a nagyvárosok hatalmas arányu kifejlődését eredményezte. Már az első ötéves terv idejében erős urbanisztikai lendület észlelhető. 1926-tól 1933-ig a városi lakosság 17.6 százalékát teszi az Unió össznépségének, míg 1933-ban ez az arányszám 24 százalékra emelkedik. A gazdasági erők új eloszlása a nagyvárosok újabb elterjedését eredményezi. A cári Oroszország ipari termelésének fele Pétervár és Moszkva környékén összpontosult, míg a birodalom többi részei csupán nyersanyagforrásai a fejlett közlekedési eszközökkel rendelkező és politikailag megbízhatóbb „központi” területnek. Az új tervgazdaság azonban a gazdasági erők egyenletesebb elosztását célozza. Az ipar lassan behatol az Unió legtávolabbi sarkaiba, a nyersanyagforrások közvetlen közelébe. Párosul ez a mezőgazdasági fejlődéssel, melynek egyre modernebb termelőeszközökre van szüksége. Mindenhol erőközpontok és nagyipari üzemek létesülnek. S amilyen mértékben alakul át az új Oroszország gazdasági képe, úgy alkalmazkodik ehhez a valósághoz a nagyvárosok elterjedése.

Moszkva és Leningrad az amerikai metropolisok hőskorbéli fejlődését is meghaladva növekednek. 1926-ban Moszkvának 2.026.000, Leningradnak 1.614.000 lakosa volt. Ezek a számok 1933-ban 3.663.000, illetve 2.776.000-re szöktek, ami Moszkva esetében 81, Leningrad esetében pedig 72 százalékos növekedésnek felel meg. Az újabb városfejlesztési tervek Moszkvának öt millió, Leningradnak három millió lakost írnak elő. Moszkva egyébként ma is egyike a föld öt legnagyobb városának. Ipari élete hatalmas üzemekbe koncentrált (pl. az „Elektrozavod”). Míg a háború előtt Moszkva iparát a textilüzemek reprezentálták, ma első helyen a nehéz-, vegyi- és elektromossági cikkek ipara áll.

Moszkva környékén a hatalmas iramu ipari fellendülés egész csomó régi várost szinte megfiatalított. A híres régi képzeteket (mint Tula szamovárkészítőivel, Nisnij-Novgorod vásáraival, Asztrachán szörmével) új látomások váltották föl. Jaroszlav textil és autóiparával, valamint kémiai központjával, Ivanovo hatalmas gyapjuiparával, Gorki pedig (azelőtt Nisnij-Novgorod) autóiparával, Sztalingrad traktorgyárával hét év alatt megháromszorozta lakosságát.

Meglepő a fejlődés az ukrain városokban is. Az ukrain városok közül Kharkov fejezi ki a legjellegzetesebben a rohamos fejlődés tempóját. Kharkov lakossága, mely 1926-ban 417.000 lelket számlált, 1933-ban 654.000 főre emelkedett, ami több mint 56 százalékos növekedésnek felel meg.

Az összes orosz városok közül csupán Odessza esett vissza. Jóllehet a kikötő fokozatosan iparosodik, Besarábia lecsatolása következtében „Hinterlandját” a város nem tudta pótolni.

Az új városok Oroszországszerte egymás után nőnek ki a földből az ipari centrumok létesítése nyomán, úgy Távols-Keleten, mint a sarkvidéki körzetben (Vologda, Magnitogorsk, Kirovsk, stb.). De nemcsak az új ipartelepek és ujonnan nyílt bányák következtében létesülnek új városok; jelentős városalkotó tényező a mezőgazdaság is. Például a Rostov környéki Szovchozok közigazgatási és kulturális intézményei következtében igen jelentősen szaporították Rostov lakosságát. Ebben a vonatkozásban meg kell említenünk, hogy a fokozódó kollektivizálás